

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CLeuIM
Jean Monnet

**MASTER STUDIJE PRAVNOG FAKULTETA UCG
- PRAVO ZAŠTITE POTROŠAČA-**

**OSNOVNI PRINCIPI PRAVA EU U OBLASTI
ZAŠTITE POTROŠAČA**

doc. dr Nikola Dožić

Ustavni osnov zaštite potrošača u nacionalnom pravu

Ustav Crne Gore

Zaštita potrošača

Član 70

Država štiti potrošača.

Zabranjene su radnje kojima se narušava zdravlje, bezbjednost i privatnost potrošača.

U nekim ustavima
i sve nečasne radnje na tržištu.

Ustavni osnov zaštite potrošača u pravu EU

Ugovor o osnivanju Evropske ekonomske zajednice

Jedinstveni evropski akt 1987

Ugovor o Evropskoj uniji 1992/1993

Ugovor iz Amsterdama

Ugovor iz Nice

Ugovor iz Lisabona

Ustavni osnov zaštite potrošača u pravu EU

Ugovor o osnivanju Evropske ekonomske zajednice – pominje kod poljoprivrede i politike konkurencije

Jedinstveni evropski akt 1987 – nova pojednostavljena procedura donošenja odluča – član 100 a

Ugovor o Evropskoj uniji 1992/1993

XI

član 129a

1. Zajednica će doprinijeti postizanju visokog nivoa zaštite potrošača putem:
 - ◆ (a) mjera usvojenih u skladu sa članom 100a u kontekstu izgradnje unutrašnjeg tržišta;
 - ◆ (b) posebnih radnji koje podržavaju i dopunjuju politiku država članica radi zaštite zdravlja, sigurnosti i ekonomskih interesa potrošača i pružanja odgovarajućih informacija potrošačima.
2. Savjet, postupajući u skladu sa procedurom iz člana 189b i nakon konsultacija sa Ekonomsko - socijalnim odborom, usvojiće posebne mjere navedene u stavu 1 (b).
3. Radnje usvojene u skladu sa stavom 2 neće spriječiti nijednu državu članicu da zadrži ili uvede strožije zaštitne mjere. Takve mjere moraju biti u skladu sa ovim Ugovorom. Komisija će biti obavještena o njima.

Ustavni osnov zaštite potrošača u pravu EU

Ugovor iz Amsterdama – član 129a → član 153

1. Radi unaprjeđenja interesa potrošača i osiguranja visokog stepena zaštite potrošača, Unija doprinosi zaštiti zdravlja, sigurnosti i ekonomskih interesa potrošača, kao i unaprjeđenju njihovih prava na obavještenost, obrazovanje i organizovanje u svrhu zaštite njihovih interesa.

2. Unija doprinosi ostvarivanju ciljeva iz stava 1.:

Nema bitnijih
promjena

(a) mjerama usvojenima na osnovu člana 114. u kontekstu ostvarivanja unutrašnjeg tržišta;

(b) mjerama kojima se unaprjeđuje, dopunjuje i nadzire politika koju vode države članice.

3. Evropski parlament i Vijeće, odlučujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom i nakon savjetovanja s Ekonomskim i socijalnim odborom, usvajaju mjere iz stava 2. tačke (b).

4. Mjere usvojene na temelju stavka 3. ne sprečavaju ni jednu državu članicu da zadrži ili uvede strože zaštitne mjere. Te mjere moraju biti u skladu s Ugovorima. O tim mjerama će biti obavještena Komisija.

Ustavni osnov zaštite potrošača u pravu EU

Ugovor iz Nice – član 153

1. Radi unaprjeđenja interesa potrošača i osiguranja visokog stepena zaštite potrošača, Unija doprinosi zaštiti zdravlja, sigurnosti i ekonomskih interesa potrošača, kao i unaprjeđenju njihovih prava na obavještenost, obrazovanje i organizovanje u svrhu zaštite njihovih interesa.

2. Zahtjevi zaštite potrošača će se uzeti u obzir pri definisanju i sprovođenju drugih politika i aktivnosti Zajednice

2-3. Unija doprinosi ostvarivanju ciljeva iz stava 1.:

(a) mjerama usvojenima na osnovu člana **95.** u kontekstu ostvarivanja unutrašnjeg tržišta;

(b) mjerama kojima se unaprjeđuje, dopunjuje i nadzire politika koju vode države članice.

3-4. Evropski parlament i Vijeće, **u skladu s postupkom iz člana 251** i nakon savjetovanja s Ekonomskim i socijalnim odborom, usvajaju mjere iz stava 2. tačke (b).

4-5. Mjere usvojene na temelju stavka **4.** ne sprečavaju ni jednu državu članicu da zadrži ili uvede strože zaštitne mjere. Te mjere moraju biti u skladu s Ugovorima. O tim mjerama će biti obavještena Komisija.

Nema bitnijih
promjena

Ustavni osnov zaštite potrošača u pravu EU

Ugovor iz Lisabona - Ugovor o Evropskoj uniji i Ugovor o funkcionisanju Evropske unije

Član 12 UFEU 12. - Zahtjevi zaštite potrošača će se uzeti u obzir pri definisanju i sprovođenju drugih politika i aktivnosti Zajednice

Član 169 UFEU – bivši član 153

1. Radi unaprjeđenja interesa potrošača i osiguranja visokog stepena zaštite potrošača, Unija doprinosi zaštiti zdravlja, sigurnosti i ekonomskih interesa potrošača, kao i unaprjeđenju njihovih prava na obavještenost, obrazovanje i organizovanje u svrhu zaštite njihovih interesa.

2. Unija doprinosi ostvarivanju ciljeva iz stava 1.:

(a) mjerama usvojenima na osnovu člana **144.** u kontekstu ostvarivanja unutrašnjeg tržišta;

(b) mjerama kojima se unaprjeđuje, dopunjuje i nadzire politika koju vode države članice.

3. Evropski parlament i Vijeće, **postupajući u skladu sa redovnom zakonodavnom procedurom i nakon konsultacija sa Ekonomsko -socijalnim odborom**, usvajaju mjere iz stava 2. tačke (b).

4. Mjere usvojene na temelju stavka **3.** ne sprečavaju ni jednu državu članicu da zadrži ili uvede strože zaštitne mjere. Te mjere moraju biti u skladu s Ugovorima. O tim mjerama će biti obavještena Komisija.

Karakteristike politike zaštite potrošača

Usmjerena na zaštitu osnovnih potrošačkih prava:

- Zdravlje
- Ekonomski interes
- Obrazovanje
- Zastupanje

Razvija se u okvirima unutrašnjeg tržišta

Oblast podijeljene nadležnosti između EU i država članica - načelo supsidijarnosti i načelo proporcionalnosti

Koncept minimalne harmonizacije

Harmonizacija nacionalnih zakona

„Soft law“ – nevezujući dokumenti – rezolucije – često se kasnije od strane ECJ tretiraju kao obavezujući

Karakteristike politike zaštite potrošača

Rezolucija Savjeta o preliminarnom programu politike zaštite potrošača i informisanja (1975)

Nabrojana osnovna prava potrošača:

- pravo na zaštitu zdravlja i bezbednosti
- pravo na zaštitu ekonomskih interesa
- pravo na obeštećenje
- pravo na informacije i obrazovanje
- pravo na zastupanje (pravo na saslušanje)

Karakteristike politike zaštite potrošača

Prva rezolucija 1975, pa slijede iz 1981., 1986., 1989., 1992. godine

Prvi akcioni plan 1990. godine, a zatim AP 1991., 1993., 1998. godine

Strategija potrošačke politike Komisije za period 2002-2006, praćena
Rezolucijom Savjeta iz 2002

Strategija Evropske komisije o potrošačkoj politici Evropske komisije za period
2007-2013

Potrošački program 2014-2020 Prava vrednost za novac

Karakteristike politike zaštite potrošača

Negative law

- Pravila koji zabranjuju radnje koje ograničavaju prekograničnu trgovinu – integracija tržišta
- Sudska praksa

Ukidanje nacionalnih mera štetnih za izbor potrošača

C 178/84 Komisija protiv Nemačke (nemačka pravila o tehnikama pravljenja piva)

Ukidanje nacionalnih mera za zaštitu (domaćih) potrošača

C-120/78 Reye Zentrale protiv Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (Cassis de Dijon) (minimalna potreba za alkoholom)

Trenutno stanje u oblasti zaštite potrošača

Veoma veliki broj direktiva koje se tiču zaštite potrošača – prema nekim podacima čak i preko 90

Kako je sada politika zaštite potrošača horizontalna politika i druge direktive se bave ovim pitanjem

Jak uticaj pravila evropskog zakonodavstva na nacionalne propise

Direktive u oblasti zaštite potrošača regulišu:

tehničke standarde usmjerene na zaštitu potrošača

tržišne uslove (posebno oglašavanje)

pitanja privatnog prava (posebno ugovornog prava)

indirektno usklađivanje sistema privatnog prava država članica

Potrošač kao slabija strana

Ekonomska slabost
(mali individualni gubitak)

Psihička slabost
(studije o ponašanju potrošača)

**Asimetričnost
informacija**
(skriveni troškovi

Agresivne i trajne kampanje reklamiranja

Nejednakost profesionalaca i potrošača

Politika zaštite potrošača

Rješavanje potrošačkih sporova

EU podržava potrošače koji imaju problema pri kupovini proizvoda ili usluga pokretanjem postupka pred sudom ili izvansudskim rješavanjem problema.

Sigurnost proizvoda

Pravila o osiguravanju sigurnosti proizvoda u EU-u, pretraživanje opasnih proizvoda.

Cirkularna ekonomija

S novom strategijom cirkularne ekonomije, koja obuhvata niz ekonomskih sektora, evropska će ekonomija postati konkurentnija i učinkovitija u iskorištavanju resursa.

Emisije iz tržišnog sektora

Politike i propisi EU-a doprinose smanjenju emisija gasova iz prometa, primjerice određivanjem ograničenja za emisije iz automobila i namjenskih vozila.

Međunarodna saradnja u području sigurnosti proizvoda

EU blisko surađuje s drugim zemljama radi razmjene informacija o nesigurnim proizvodima, koordiniranja rada na normizaciji i sprovođenjem osviještenosti o zahtjevima za sigurnost proizvoda.

Pravo o zaštiti potrošača

Pravila EU-a o potrošačkim ugovorima i marketingu, nepoštenoj poslovnoj praksi, putovanjima u paket-aranžmanima i uslugama za vremenski ograničenu upotrebi nekretnine te sprovođenju prava potrošača.

Politika zaštite potrošača

Zaštita potrošača u području financijskih usluga

Prava potrošača iz ugovora o kreditu, uključujući pravo na informacije, predomišljanje i prijevremenu otplatu te obrazac za prava potrošača iz ugovora o kreditu.

Snadbijevanje energijom: informacije o politikama

Prava potrošača u pogledu energije, zahtjevi u pogledu računa za energiju, uzorci računa za energiju, Energetski forum građana i Evropska savjetodavna skupina za pitanja potrošača (ECCG).

EU consumer law acquis

1. Directive 84/450/EEC on Misleading Advertising repealed by Directive 2006/114/EC
2. Directive 85/577/EEC on Doorstep Selling repealed by Directive 2011/83/EU
3. Directive 87/102/EEC on Consumer Credit repealed by Directive 2008/48/EC
4. Directive 90/314/EEC on Package Travel repealed by Directive 2015/2302/EU
5. Directive 93/13/EEC on Unfair Contract Terms
6. Directive 97/7/EC on Distance Contracts repealed by Directive 2011/83/EU
7. Directive 98/6/EC on Consumer Products Prices
8. Directive 98/27/EC on Consumer Injunctions repealed by Directive 2009/22/EC
9. Directive 1999/44/EC on Sale of consumer goods repealed by Directive 2019/771/UE

10. Directive 2000/31/EC on Electronic Commerce

EU consumer law acquis

11. Directive 2002/65/EC on Distance Marketing of Consumer Financial Services
12. Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices
13. Directive 2006/114/EC on Misleading and Comparative Advertising
14. Directive 2006/123/EC on Services
15. Regulation 2006/2004 on Consumer Protection Cooperation repealed by Regulation 2017/2394
16. Directive 2008/48/EC on Consumer Credit Agreement
17. Directive 2008/52/CE on Mediation
18. Directive 2008/122/EC on Timeshare and long-term Holiday Product
19. Directive 2009/22/EC on Consumer Injunctions
20. Directive 2011/83/EU on Consumer Rights

EU consumer law acquis

21. Directive 2013/11/EU on ADR for Consumers
22. Directive 2015/2302/EU on Package Travel
23. Regulation 2017/2394 on Consumer Protection Cooperation
24. Directive 2019/770/UE on Digital Services
25. Directive 2019/771/UE on Sale of consumer goods
26. Directive 2019/2161 Enforcement and Modernisation of Consumer Law (“Omnibus”)

Direktive i granice primjene država članica

Minimalna harmonizacija

Države članice mogu usvojiti ili zadržati najstrože odredbe kompatibilne sa Ugovorom u oblasti obuhvaćenoj Direktivom, kako bi se potrošačima osigurao maksimalni stepen zaštite

Maksimalna harmonizacija

Države članice neće zadržati niti uvesti u svoje nacionalno zakonodavstvo odredbe koje se razlikuju od onih utvrđenih Direktivom, uključujući više ili manje, stroge odredbe za osiguravanje različitog nivoa zaštite potrošača, osim ako direktivom nije drugačije određeno.

Consumer Contracts in general

Directive 1993/13/EEC on Unfair Contract Terms

Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices

**Regulation (EU) 2017/2394 on Consumer Protection
Cooperation**

**Directive 2006/114/EC on Misleading and Comparative
Advertising**

Directive 2011/83/EU on Consumer Rights

Directive 2019/771/UE on Sale of Consumer Goods

Specific Consumer Contracts

**Directive 2000/31/EC on Electronic Commerce Directive 2002/65/EC
on Distance Marketing of Consumer Financial Services**

**Directive 2008/48/EC on Consumer Credit Agreement Directive
2008/52/CE on Mediation Directive 2008/122/EC on Timeshare and
Long-term Holiday Product**

Directive 2011/83/EU on Consumer Rights

**Directive 2015/2302/EU on Package Travel Directive 2019/770/UE on
Digital Services**

Alternative Dispute Resolution

Directive 2008/52/CE on Mediation

Directive 2013/11/EU on ADR for Consumers

Public Enforcement

Regulation (EU) 2017/2394 on Consumer Protection Cooperation

Directive 2009/22/EC on Consumer Injunctions

Više od 26 izvora

- neke uključuju specifičnije instrumente
 - Direktiva 89/552 / EEZ o aktivnostima televizijskog emitovanja
 - Uredba 261/2004 o pravima putnika)
- ili uopštenije
 - Uredba Brisela I o prekograničnom sporu sa posebnim pravilima za potrošače

Suštinska i proceduralna pravila za zaštitu potrošača:

- Dužnost informisanja trgovaca
- Pravila o usaglašenosti
- Teret dokaza na trgovcu
- Lijekovi dostupni potrošačima

Sprovođenje ovih prava uglavnom pada na javna tela i organizacije potrošača

- Direktiva 2009/22 / EC : dozvoljava kvalifikovana javna tela i potrošače organizacije koje će tužiti radi dobijanja sudske zabrane kako bi se zaustavila kršenja prava potrošača od strane trgovaca (moguće sa novčanim kaznama i objavljivanjem odluke)

Potrošačko pravo EU uključuje veliki broj izvora prava i sudske prakse

- Sprovođenje potrošačkog prava EU zahteva čvrstu mrežu javnih tijela, organizacija potrošača i na kraju, pravosuđe
- Nacionalna primena direktiva mogla bi biti u suprotnosti sa tumačenjem Sudapravde